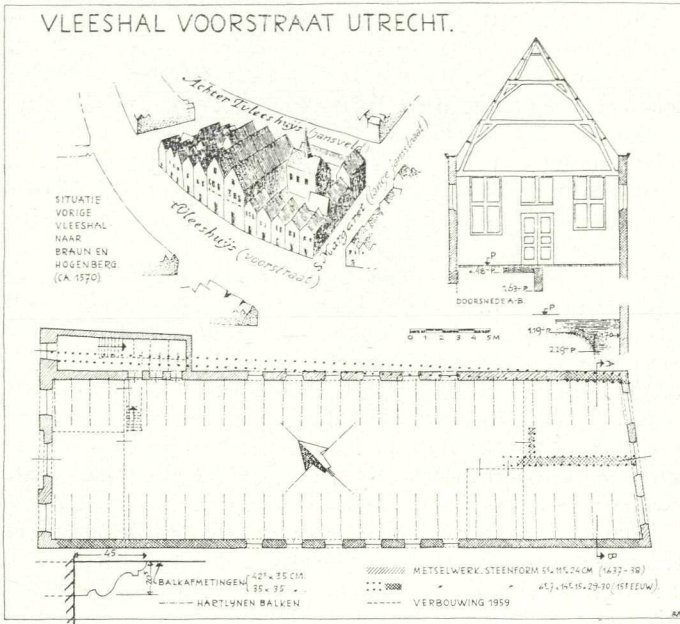

door een trappenhuis te bouwen dat de eigenlijke hal volkomen vrij liet 3).

Lagenoord 26. Nabij de Slotemaker de Bruïneschool is een vondst gedaan, welke erop wijst, dat zich op deze plaats in de late middeleeuwen een bakkerij van o.m. (lei-?) pannen heeft bevonden. Behalve talrijke scherven van leipannen werd ook een „misbaksel” van zes door te grote hitte aaneengesmolten (lei-?) pannen aangetroffen. Het verder te voorschijn gekomen materiaal aan aardewerk, baksteen en tegeltjes maakt een datering op de 15de eeuw het meest waarschijnlijk.

Ir. C. L. TEMMINCK GROLL

3) Zie ook „De Timmerwerf”, personeelsorgaan dienst O.W., apr. 1960.

DIE RECHTE HELFTE

„In het midden van de 16de eeuw blijkt het huis (Putruwiel) in tweeën te zijn verdeeld”, schrijft ir. C. L. Temminck Groll in het maandblad van oktober, blz. 126, en hij voert als bewijs een acte aan van 15 november 1522, waarbij Margriet van Beest, wed. De Voocht van Rijnevelt aan haar zoon Willem overgaf „die rechte helfte vander alinger huysinge ende hofstede . . , geheten Put Rueel . . ,

vrijlicken te hebben ende erfelicken te behouden terstont na sijns moeders doot”.

Ik vermoed, dat schr. de cursief-gezette woorden verstaan heeft als: rechter helft en daaruit geconcludeerd heeft, dat het huis in tweeën, in een rechter en een linker helft verdeeld was of werd. Toch geeft de veel-voorkomende term „die rechte helfte” geen aanleiding tot deze conclusie. Hij heeft niets te maken met „rechts”. Hij wil eenvoudig zeggen: juist, precies de helft van de eigendom, de halve eigendom, zonder dat er een feitelijke verdeling in twee helften plaats heeft gehad. Waarschijnlijk kon Margriet de Voocht van Rijnveld niet meer dan een half aandeel in het huis haar eigendom noemen.

Het is hetzelfde woord, dat we bijv. vinden in een bepaling in de Rechtsbronnen der stad Utrecht II, p. 297, nr. 9: „soe sel die boedelherde (boedelhouder) *rechte* rekeninge ende boedell-eedt doen”, d.i. juiste, nauwkeurige rekening. Het engelse quite.

Wanneer dan ook op 14 mei 1590 Willem de Voocht van Rijnveld en zijn vrouw voor de helft en Johan van der Mer en zijn vrouw voor de andere helft het huis Putruwiel transportereren aan Ghijsbert Mertenss. van Hemert, doen zij niets anders dan als gezamenlijke eigenaren het onverdeelde perceel overdragen.

Deze situatie herhaalt zich voortdurend. Als Ghijsbert van Hemert (van Hemerden) overleden en zijn weduwe Anna Willemsdr. tachtig jaar oud is geworden, komt opnieuw de eigendom in twee handen: hun kleinzonen Willem en Frans van Hemert worden n.l. (bij willig decreet van 2 febr. 1636) ieder eigenaar voor de helft. Willem verkoopt zijn helft (d'helfte van de alinge (= gehele) huysinge) aan zijn broer, zodat Frans alleen-eigenaar van Putruwiel wordt (transp. van 19 juli 1636). Van Frans komt de eigendom op zijn twee dochters Belia en Cornelia, ieder (weer) voor de helft. De term „rechte helfte” is dan al niet meer in gebruik, maar de zaak blijft dezelfde. Belia huwt met Jacobus Tollius, later hoogleraar te Duisburg. Na hun dood komt de halve eigendom aan hun kinderen Julia en François, ieder $\frac{1}{4}$.

Ook Cornelia is met een Tollius gehuwd. Hun zoon Philippus Cornelius volgt hen in de halve eigendom op en verkoopt te zijner tijd (transp. van 24 dec. 1691) zijn helft aan Pieter Valck te Amsterdam. Nu wil het toeval, dat deze Valck gehuwd was met bovengenoemde Julia ($\frac{1}{4}$) en dat door het overlijden van François diens kwart op zijn vader Jacobus vererft. Wanneer nu ook vader Jacobus sterft, komt dit (van François afkomstige) kwart aan Julia, zodat het echtpaar Valck-Julia van Hemert tenslotte eigenaar is van het gehele huis, dat zij dan ook in zijn geheel kunnen transportereren (19 maart 1697) aan Johannes van der Velde.

Het huis (dan en ook eerder reeds Groot-Putruwiel geheten ter onderscheiding van het zuidwaarts daarvan gelegen Cleyn Putruwiel) komt in de genoemde acte van 24 dec. 1691 voor het eerst voor als in tweeën *verhuurd*, wellicht als boven- en benedenhuis en dat is

lange jaren zo gebleven. Vandaar vertoont de tekening van Serrurier van 1724 (zie blz. 129) twee deuren.

Tevoren en ook daarna echter is het gebouw, in variërende verhoudingen, gezamenlijk eigendom van verschillende lieden geweest, zoals boven uiteengezet is.

v. C.

EEN STILLEVEN VAN MONDRIAAN

Ofschoon ik, door nog eens over een schilderij te schrijven, ten onrechte de indruk vestig, dat ik de bezitter ben van een belangrijk kunstkabinet, wil ik nogmaals door middel van dit Maandblad de aandacht vestigen op een onbekende schilderij van Mondriaan.

Pieter Cornelis Mondriaan is Amersfoorter van geboorte. Zijn vader was er hoofd van de christelijke school in de Blankenheimstraat. Hij zag er het daglicht op 7 maart 1872, maar reeds op achtjarigen leeftijd verhuisde hij met zijn ouders naar Winterswijk. In 1892 wordt hij leerling van Allebé aan de Rijksacademie voor beeldende kunsten. Veel schildert hij in de omtrek van de Amstelstad en aan Gein en Vecht. Na een kort verblijf in Zeeland, vestigt hij zich te Parijs, waar onder invloed van Picasso e.a. ook zijn stijl wijziging ondergaat. Gedurende de eerste wereldoorlog verblijft hij in Nederland, doch zoodra de oorlog is geëindigd trekt hij weer naar Parijs. Het dreigende oorlogsgevaar noopt hem in 1938 Parijs te verlaten en zich te Londen te vestigen, maar reeds in het eerste oorlogsjaar, wordt zijn atelier bij een luchtbombardement verwoest. Daarna zoekt hij veiligheid in Amerika. Hier ontstaat zijn nieuwe stijl van horizontale en verticale blokjes. Hij sterft te New-York op 1 februari 1944.

De hierbij afgebeelde Mondriaan bevond zich in mijn woning, als schoorsteenstuk boven een open haard van Brouwers aardewerk, toen ik dit huis in 1935 kocht. Het was een bijgebouw van het oude buiten Weldam, welks geschiedenis teruggaat tot in de middeleeuwen en door mij werd beschreven met gebruikmaking van belangrijke gegevens van jhr. mr. A. F. G. van Sasse van Ysselt in de Navorscher jrg. 93 bl. 155 e.v. Het is vermoedelijk de laatste eigenaar geweest, mr. H. Deen, die een paar jaar te voren ten zijnen huize overleed, die omtrent 1919 het theehuis als bijgebouw liet bouwen en dit inrichtte voor spel en muziek. Had hij dit schilderstuk gekocht toen Mondriaan tijdens de eerste wereldoorlog in Nederland verbleef, of schilderde deze het op bestelling op de vereischte maat? Reeds gedurende de tweede wereldoorlog werden in Amerika stukken van